

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

x. Quod excommunicatio iterari possit, & quando, & quibus in casibus id
fiat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

iubeat reuelari per viam denunciationis; ſiue iudex procedat per viam accusationis, & iubeat reuelari per viam teſtimonii. In vtraque enim via nō ſemper ille, qui aliquid ſcit, reuelare tenetur, nec ad reuelandum obligari poterit; vnde, in caſu quo homo ad hoc obligari non poſſit, nō incurret excommunicationem, quamuis ſciat, & nō reuelat vnde, ſi iudex excommunicationem ferat in hunc modum, vt qui ſcit aliquem furtum aliquod commiſiſſe, aut bona Petri deuenire, niſi intra decem dies id patefecerit, ſtatim excommunicatus ſit, is ſolum ad reuelandum ſub prædicta pœna tenetur, qui vel à iudice iuridicè interrogatur: vel alias iure naturali, vel diuino idipſum manifeſtare obligatur, vt latius tradunt Angelica, verbo, excommunicatione. 3. §. 20. Sotus de ratione deteg. ſecret. memb. 2. q. 6. & Nau. in Man. cap. 18. nu. 49. & c. 25. nu. 46. vbi docet, non teneri aliquem manifeſtare delictum.

Primo quando peccatum eſt occultum, aut peccator ſe correxit, aut ſola fraternæ correctione probabiliter creditur emendatum ſe, tunc enim non eſt parendum ante fraternam correctionem, etiam ſi ſub pœna excommunicationis præcipere, vt fieret denuntiatio, non præmiſſa correctione fraternæ, ex S. Thoma. 2. 2. quæſt. 33. ar. 7. in corp. & ad 5. & Soto vbi ſupra, ex Chriſti enim mandato, denunciationem præcedere debet fraternæ correctio, quod præcepto inferioris tolli non poteſt.

Secundo, quando delictum nequit probare.

Tertia, quando à talibus quempiam delictum commiſiſſe audiuit, quibus fides non eſt adhibenda.

Quarta, vbi alius iam delictum denunciaverit; nam ex quo iudex factus eſt certus, certior fieri non poteſt. c. eum, qui, de reg. iur. lib. 6.

Quinta, vbi nouit eum, qui rem ſuam abſtulit, eam retinere in compensationem alterius tanti, vel pluris, quod ſibi debetur à Domino rei.

Sexto, ſi id per ſolam confeſſionem ſacramentalem ſciat.

Septimo, quando per ſolam conſultationem ſecretam, pro conſilio habendo id a detinente ſciat. His enim in caſibus non manifeſtando delictum excommunicationem non incurret; in alijs autem tenebitur illud patefacere, alijs in cenſuram latam incidet.

35 Sed neque Reus, qui delictum commiſit, interrogatus ſub eadem pœna ſe prodere tenetur, cum nemo ſeipſum infamare debeat. Vt ex eodem Nau. in Man. c. 18. nu. 41. & Vgol. Tab. 1. de Eccleſ. cenſ. c. 17. §. 4. num. 5. & communi opinione Theologorum conſtat, dummodo tamen iuridicè non fuerit interrogatus; ſi enim iuris ordine ſeruatō interrogetur, nimirum a ſuo iudice, & de delicto ſaltem ſemiplenè probato: & ſemiplenè probatum delictum eſſe ſciat reus, tunc tenetur ſe prodere, alias peccat, & excommunicationem incurrit, vt idem Nau. in Man. c. 18. num. 57. & cap. 25. num. 36. & in ca. humane aures, 2. 2. quæſt. 5. numero 10. & cap. inter verba, conſul. 6. numero 20. tradit.

36 Quando autem fertur excommunicatione ad aliquid reuelandum extraiudicialiter, tunc non tenetur quis in conſcientia reuelare, niſi præmiſerit correctionem fraternam, & ſi per correctionem fraternam emendetur, denunciare amplius non tenetur. Sin vero nulla ſpes emendationis ſit per correctionem fraternam denunciare tenetur. Ratio huius eſt; quia omnis inquiſitio extraiudicialis eſt præciſe, & ſolum ordinata ad ipſius rei emendationem; & conſequenter ad aliorum infectionem tollendam; nec vilo modo à Rei ipſius pœnam & caſtigationem referatur; vnde hoc ipſo quod aliunde ipſe corrigitur, ratio reuelandi ceſſat. Et hinc plerique Doctores colligunt communiter, neminem teneri ad reuelandum aliquid iudici extraiudicialiter, quia iudex non correctionem ſolam Rei, ſed pœnam etiam eius querere præſumitur; de qua re latius ſuo loco dicendum erit. Quæ intelligenda ſunt, quando præcipitur, vt reueletur fratris delictum; ſi enim ſub eadem cenſura præcipitur, vt quicūque habuerit has, vel illas ſcripturas, quæ quo pacto ad aliorum ius attinent, tunc eas omnino proferendas eſſe cenſet Sotus. 4. d. 22. quæſt. 1. ar. 2. conc. 4. ver. Tertio poteſt contingere: nec ſufficere putat, vt qui habet

ſe excuſet, dicendo, quod inde vexationem timet, niſi forſan omni dubio procul manifeſtiſſimum ſit; taliter illas ad meum ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandum attingant; aut etiam ſi exinde ius alterius confirmari poſſet, ſi tamen ius meum exinde aliqua ratione in firmaretur, aut aliunde damnum ſuſtinerem, eas reuelare non teneor, nec reuelando dictam cenſuram incurro, vt latius oſtendit in ſimili caſu Nau. tom. 1. conſ. 3. de cenſib. num. 4. citans etiam Panorm. cap. 1. de probat. vbi materiam hanc de inſtrumentis edendis fuſius pertractat. Quæ igitur de cauſa ferri debeat Excommunicatio, hæcenus dictum ſit.

Quod excommunicatio iterari poſſit, & quando, & quibus in caſibus id fiat.

Cap. X.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus ſemel iterum excommunicari poteſt.
- 2 Ratio huius redditur ab authore.
- 3 Excommunicatus ſecunda, quamuis hominem extra Eccleſiam non eiſciat, amplius tamen elongat, & artius ligat.
- 4 Excommunicati omnes, eſi extra eccleſiam ſint, iudicio tamen Eccleſiæ ſubſunt.
- 5 Cenſura eadem, an ob eandem cauſam ſæpius incurri poterit.
- 6 In ſententia excommunicationis ab homine, vel a iure lata, quatuor conſideranda ſunt, & quænam hæc ſint.
- 7 Excommunicatus ſi quis ſit propter aliquam actionem, de actione per ſe ſciat intelligi debet.
- 8 Excommunicatio contra percussores clericis lata, vi ſua mandantem aut conſultentem non includit.
- 9 Excommunicatio pro actu aliquo commiſſo lata, quando vna, aut multiplex cenſeri debeat.
- 10 Excommunicatio a lege lata, ſub hac forma: Qui hoc, aut illud fecerit, excommunicatus ſit, an, & quando, vna, aut multiplex ſit.
- 11 Eadem pœna, ob eandem cauſam, ab eodem legiſtatore, vel eadem poteſtate ſurgente, ſæpius lata, vnam tantum cenſuram pro eodem actu in contrafaciente producit.

Quam ob cauſam excommunicatio ferenda ſit, ſuperius expoſitum eſt. Nunc an ea iterari ſæpius poſſit, breuiter explicandum reſtat. In qua re vnum certum eſt, quod qui ſemel excommunicatus eſt, & abſolutus, ſi iterum contumax ſit, iterum etiam excommunicari poteſt. arg. c. Quæſtioni, de appellat. & c. eos, de ſent. excommun. lib. 6. Sed an ſemel excommunicatus, necdum abſolutus, iterum excommunicari poſſit, apud nonnullos eſt controuerſum. Quidam enim Meldendus nomine, vt reſert glo. in c. Engeltrudam, 3. q. 4. in verb. Anathemate, exiſtimauit, ſemel excommunicatum amplius excommunicari non poſſe, eo quod ſemel eiſcius ab Eccleſiâ per excommunicationem. cap. omnis. 1. 1. quæſt. 3. amplius eiſci non poſſit. & qui extra Eccleſiam eſt, nihil ad nos, vt ait Apoſtolus. 1. Corinth. 5. & habetur 2. qu. 1. c. multi. §. & ideo conſequitur. & vltra excommunicationem Eccleſiâ non poteſt quid facere c. cum non ab homine, de iudic. & S. Thom. in addit. 3. p. q. 2. ar. 3. & denique qui mortuus eſt, amplius interſci non poteſt; excommunicatio autem æternæ mortis damnatio eſt, 1. 1. q. 3. c. Nemo Episcoporum. Solum igitur denunciari poteſt excommunicatus, non autem excommunicari ſæpius. Quo etiam modo omnia iura intelligit, vbi quis ſæpius videtur excommunicari. Alij tamen omnes excommunicari ſæpius poſſe affirmant. Sic ex Theologis Alex. de Aleſ. 4. par. Summæ, quæſt. 22. membro 1. artic. 5.

Bon.

Bon. 4. d. 18. in ult. par. d. q. 4. Rich. 4. d. 18. art. 5. q. 2. Gabr. 4. d. 18. q. 2. artic. 2. conclus. 5. coroll. 3. & Sotus 4. d. 2. q. 2. artic. 2. conclus. 3. Ex Canonistis glos. in d. capit. Engeltrudam, & in capit. ita quorundam, in verbo, crebris, de Iudæis. Panorm. in cap. Capitulum Sanctæ Crucis, numer. 1. de rescript. cap. ex parte, num. 5. de offic. ordin. & in cap. Nullus, nu. 3. de foro compet. & c. accusatum, nu. 3. de Simonia, vbi ait, excommunicatum, aut suspensum a iure iterum ab homine excommunicari aut suspendi posse, & c. Dura sepe, num. 4. de crim. falsi, & c. cum pro causa, num. 1. & 6. & c. officij, num. 1. & 5. de sent. excom. Marian. Socin. senior, in d. c. cum pro causa, num. 18. & 24. vbi ait esse communem. Nauar. in c. ita quorundam, in glos. ult. nu. 1. Notab. 11. Vgol. de censur. Eccles. Tab. 1. c. 19. §. 3. & colligitur evidenter ex Clem. 2. in fine, de sent. excom. vbi dicitur, *excommunicatos publicè, & interdictos, qui in Ecclesia nominati a celebrantibus, ut exant, moniti, remanere presumpserint, excommunicationis sententia* (nimirum alia noua a priori in qua iam erant) *a qua per sedem distinetur Apostolicam possunt absolui. Sacro approbante Concilio innotandum.* Quæ verba, cū æquè de excommunicatis prius, ac de interdictis dicantur, ita etiam sicut interdicti prius nunc excommunicantur, & etiam excommunicati prius excommunicationem de nouo incurrunt, a solo Papa ob talem insolentiam & presumptionem absoluedam. Sic etiam in Clem. vnica, de schismat. in vers. Plurium, refert Pontifex nonnullos varijs excommunicationibus cōstringi, & c. capitulum Sanctæ Crucis, de rescript. vbi excommunicati, & suspensi, iisdem penis iterum puniuntur, & c. officij, de sent. excom. Hoc ipsum cōfirmat vsus & praxis Ecclesiæ, vt Alexan. de Ales. & S. Bonau. vbi supra testantur, quæ errare non potest, & Ratio est: Quia sicut culpa iterari potest, ita etiam rationabiliter iterari potest & debet pena. Immo cum causæ multiplicari possint vt constat, potest enim quis esse incendiarius, fractor Ecclesiarum, percussor Clericorum, & sic de alijs; ita etiam & excommunicationes iterari possunt; iterato enim morbo, remedium etiam iterari debet. Deinde videmus in alijs penis impositis, quod simul & semel plura possunt imponi ieiunia, plures etiam vigilæ, & orationes ergo etiam pari ratione infligi possunt plures excommunicationes. Et sicut qui vnum peccatum commisit, aliud committere potest; & vno vinculo ligatus, alijs etiam ligari potest; & bannitus iterum banniri valet citatione solam facta vbi habitare consueuerat; ita semel excommunicatus iterum excommunicari potest, vel eiusdem excommunicationis iteratione, ob culpæ iterationem, ad maiorem suam confusionem, vel et alia, propter nouæ culpæ commissionem; & hoc vel ab homine, vel a iure, ab eodem iudice propter diuersas causas, vel a diuersis iudicibus, aut iuribus; pro eadem causa, vel diuersis. Quamuis .n. sit vna separatio quoad obiectum, scilicet a communione Sacramentorum & hominum, est tamen alia, & alia prohibitio & separatio: sicut enim homo per primum peccatum mortale gratia priuatur, & a Deo separatur, & per secundum plus elongatur, & deinceps; ita homo per primam excommunicationem a communione Ecclesiæ separatur, & per sequentes excommunicationes amplius elongatur, & in dignior fit suffragijs ecclesiæ, atque adeo elongatur ab illis, quam prius, ac subinde maiori satisfactione indigens vt reconcilietur: & ab vna absolui potest, non ab alia; & tunc excommunicatio secunda incipit suum effectum habere, cum absoluitur a prima, nec vnquam talis communioni Sacramentorum, & hominum restituitur, nisi postquam ab omnibus excommunicationibus fuerit absolutus. Et quod de excommunicatione diximus, de suspensionis etiam iteratione, vt ex d. c. Capitulum Sanctæ Crucis, de rescript. & ibi glos. in verb. suspensionis, & Panorm. ibi, num. 1. & in c. accusatum, numer. 5. de Simon. constat; nec non de interdicto, propter rationis paritatem, dicendum est.

Nec his obstant iura in contrarium allata, nam quamuis per excommunicationem secundam quis extra Ecclesiam iterum eiectus non sit, per eam tamen amplius elongatur, vt ait Rich. vbi sup. ar. 5. q. 2. ad secundum, seu vt Halensis d. artic. 5. in fine, & glos. & Panorm. dicunt articulo

* ri vinculo ligatur, & fortius extra Ecclesiam detinetur. Habet enim excommunicatio duos effectus vnus eiciendi extra Ecclesiam, & alterum detinendi extra, seu artius ligandi. Vnde, licet excommunicatio secunda effectum primum in excommunicato prius non operetur, tamen consequitur secundum. Quamuis enim qui foris est, amplius expelli nequeat semel tamen ligatus, & expulsus, longius expelli, & pluribus vinculis ligari potest. Sicut ergo qui peccat mortaliter, gratiam Dei amittit, & iterum peccando non amittit gratiam, sed longius a Deo separatur, & non nisi de omnibus peniteat, gratiam Dei recuperare valet; ita excommunicatus sepius, & pluribus vinculis ligatus, nunquam in Ecclesiam recipi potest; donec ab omnibus absolutus fuerit. Quod verò dicit Apostolus: *Nihil ad nos de his qui foris sunt, i. Corinth. 5.* ergo excommunicatus iterum excommunicari non potest, propositum non concludit, cum Apostolus ibi solum locutus sit de his, qui ita foris sunt, vt nunquam intrauerint, vt Paganis, & Iudæis, qui nunquam Sacramentum Baptismi, per quod intrauit in Ecclesiam, sumperunt. Quamuis igitur excommunicatus foris sit, & extra Ecclesiam, quoad suum commodum, argu. c. penult. & c. A nobis, 2. de sent. excom. non tamen omnino foris est; Etenim excommunicati omnes, in mo etiam heretici, & apostata, ratione characteris indelebilis in Baptismo suscepti, sub iudicio Ecclesiæ, ideoque illos pernit & corrigit magis quam Paganos, & infideles, qui sub Ecclesiæ potestate nunquam fuerunt. Neque eadem est ratio de excommunicatione, ac morte corporea, siquidem interfectio reddit impossibilitatem ad vitam; non sic autem in excommunicatione contingit, quia adhuc remanet appetitudo ad redeundum. Præterquam quod etsi vna sententia quis ad mortem damnatus sit alijs, tamen plures de nari potest, arg. Extra. 2. de schismat. quæ damnatio multiplex non erit inutilis, eo quod non nisi vniuersis sententijs de causis, ab eodem iudice, vel diuersis, vel a iure, & ab homine eadem de causa, vel diuersis excommunicari valide poterit, ita vt non nisi ab omnibus absolutus, liber Ecclesiæ restituarur.

6 *Ceterum, difficile est iudicare, quando quis eandem causam saepius incurrit ob eandem causam, maxime quando a diuersis pena eadem, in diuersis legibus ob eandem causam inflicta sit, si quidem glos. in capit. Quod olim, in verb. supponimus, de Iudæ. docet, tot excommunicationes incurtere, quot leges violauerit, eandem penam imponentes pro eodem delicto. Quam etiam opinionem sequitur Vgol. de censur. Eccles. Tab. 1. c. 16. §. 3. nu. 9. at Panorm. in d. cap. Quod olim, num. 2. dubius est, & Nau. in cap. ita quorundam, de Iudæ. in glos. ult. Notab. 11. num. 26. 27. 29. & 30. vnam tantum excommunicationem incurtere putat. Sed quia materia hæc de iteratione excommunicationis multipliciter intelligi potest, nimirum, aut ratione facti, aut personæ, aut etiam ratione legis eam ferentis, ideo præmissa regula quadam, quam tradunt Caiet. in Summa, verbo, excommunicatio, in principio, & Ledesm. 2. 4. q. 26. artic. 2. exinde alia inferemus, ex quibus res hæc facilis, & manifesta erit, & multorum exinde casuum solutio in particulari deduci poterit.*

6 *Regula igitur quam præfati DD. tradunt, est huiusmodi: In omni sententia excommunicationis siue ab homine, siue a iure lata notare oportet auctorem, & verba ipsius sententiæ, & considerate, in quas personas, & pro qua actione feratur his enim ponderatis, quando, & quoties, quis sententiam talem incurrat, haud difficulter intelligere poterimus.*

Primo, Quoad personas, si excoicetur Clericus absolute

NON

ADDITIO.

Adde, Et hoc expresse docuit gl. in c. Engeltrudā, 3. q. 4. verb. Anathemate, in fi. & glos. in c. officij, ver. Excommunicationis vinculo, ad finem de sent. excommu. & effectus absolutionis primæ excommunicationis non apparet, donec fiat absolutio a secunda, & ita considerauit Nau. in c. ita quorundam, notab. 11. num. 9. de Iudæis.

E

non ligatur Laicus illa excommunicatione, eſto, faciat illud opus, propter quod excommunicatur Clericus. Vt cū Papa excommunicat Clericum, qui recipit excommunicatum a Summo Pontifice ad officium Diuinum, c. ſignificauit, de ſent. excom. eſt. Laicus admittat illum ad officium diuinum, non erit excommunicatus: Ratio eſt: quia illa pœna ſolum fuit lata in Clericum, & non in Laicum.

7 *Secundo* quoad actionem, Quando quis excommunicatur ob vnam actionem, intelligitur de actione perfecta, vt ſi excommunicetur omnis lethaliter percussus Chriſtianum, ſi quis percussit Chriſtianum non lethaliter, non erit excommunicatus; Immo etiam ſi eum percuteret notabiliter, ſi tamen percussus etiam ex miraculo non moreretur, non incurret percussus excommunicationem, eo quod percussus non moritur; & Ecclesia ſi aliud non explicet, non intendit per lethalem percussionem, niſi quādo percussus ex ea moritur; & quia non conſtat, ſi fuit percussio lethalis quādo percussus euadit eſt miraculoſe; non enim intendit Ecclesia punire niſi percussionem lethalem manifeſtē. Sic ſi excommunicetur percussus Clericum, non erit excommunicatus, qui conatus eſt Clericum percutere, ex aliquo tamen impedimento eum non percussit, ex gloſ. in c. cum in audientia, & in c. ſi vero, 2. de ſentent. excom. Sic, cum hodie in terris Papæ ſubiectis excommunicatione ipſo iure feratur in eos, qui frumentum eſt territorio Eccleſiæ exportauerint, eam pœnam non incurrent, ſi ſolum id conati ſint, etiam ſi illud ferē vſque ad limites & confines territorij portauerint, dummodo non exportent, excommunicati non erunt.

8 *Tertio*, quoad actionem etiam ipſam, ſi fertur ſententia circa percussores Clericorum, per talem ſententiam ſolum non excommunicatur mandans, vel conſulens quod Clericus percussus. Ratio eſt: quia pœna graues qualis eſt excommunicatio, non debent extendi de vno caſu ad alium, ex gloſ. in Clem. 1. de ſepult. & Clem. 1. de conſang. Panormit. in cap. Deus qui, de vita & hon. Cleric. Ioan. Andr. in Reg. Odi, de reg. iur. lib. 6. in Mercur. Tab. verb. excom. 5. caſ. 23. §. 1. & caſ. 49. §. 5. Naua, in Man. c. 27. num. 51. eo quod pœna ſunt reſtringenda: extenderentur autem pœna, ſi mandans aut conſulens ſub percussente comprehenderentur, cum nullus horum verē percussus ſit; nā mandatum, & conſilium aliquando longo tempore factū præcedunt, id quod ex eo confirmatur, quia in aliquibus ſententijs continetur, quod excommunicentur etiam fauentes, mandantes, & conſulentes, & non ſolum percussentes realiter, & in effectu, vt videre eſt in c. felix de penis, lib. 6. & in Clem. Si quis ſua dente, tit. eo. & in multis capitibus Bullæ Cœnæ, ergo vbi hæc non continentur in ſententia, non eſt intentio Eccleſiæ, quod conſulens, aut præcipiens pœnam illam incurrat. Vnde Clem. 1. de conſang. excōicans contrahentes matrimonium in gradu conſanguinitatis, vel affinitatis prohibito, ſcienter, vel cum Moniali, non comprehendit conſulentes, mandantes, nec aliter conſentientes. Neque Clemens 1. de ſepult. lata in ſepelientes ſcienter excommunicatum, aut vſurarium manifeſtum, comprehendit conſulentes, aut funus ad ſepulturam proſequentes, ex Nau. in Manual. cap. 27. num. 51. & communi DD. ſententia.

9 *Quarto* quoad actionem ſi fertur excommunicatio pro aliquo actu commiſſo, pro varietate actus aliquando varias excōicationes incurritur poteſt, aliquando aut in vnā tantum incedit, aliquando etiam vno eodemq. actu diuerſi ligabitur excommunicationibus. Exempli gratia, Qui ſæpius Clericum percussit, diuerſo impetu, vt quia hodie manus ei abſcindit, alia vice pedes, altera aures, quia non eodem impetu, & tempore hæc omnia fecerit, tot excommunicationes incurrit, quot ei fecit iniurias. Sic ſi feratur excōmunicatio contra exportantes frumentum eſt territorio Eccleſiæ, qui non eodem instanti, atque impetu plures frumenti corbes exportauit, quoties impetu vſus fuerit, toties in excommunicationem incidet. Sic qui excommunicato in crimine cōmunicat, toties in excommunicationem maiorem incidit, quoties et in crimine cōmunicauit; & idem erit, vbi extra crimen cōmunicat, quoad excōicationem minorē. Ratio oſum horū eſt, quia iteratur actus, pro quo

fertur excōicatio; & proinde eſt excommunicatio iterati eſt fertur, At verò qui eodem impetu eundē Clericum ſæpius percussit, ſemel tātum excōicationem incurrit. arg. c. cū pro cauſa, de ſent. excom. vbi qui Clericum in dormitorio verberauit, & poſtea eundem verberando per claſtrum traxit, ſemel excōicatus fuiſſe dicitur. Sic, qui tota die excommunicato cōicaret, vnam tantum excōicationem incurrit, & qui centum corbes frumenti eſt territorio Eccleſiæ exportaret eodem tēpore, eſt centum currus onuſtos ſimul aut vnum immediate poſt alterum exportando, ſemel tātum in excōicationem incidet. Rō eſt, quia in his omnibus cenſetur vnus tantum actus moraliter factus, vna percussio, vna cōio, & vna exportatio, vni delictum, & ideo vnā tantum excommunicationem incurrit; vnam enim habere cenſetur intentionem de vno delicto prohibito cōmittendo. Sicut e contra, qui vno actu, & vna percussione tres clericos percussit, tres excommunicationes incurrit, ex Ioan. Andr. in c. delictum, de reg. iur. li. 6. in Mercur. & Naua. in Man. c. 6. nu. 18. & Vgol. vbi ſupra, c. 16. Tab. 1. §. 3. nu. 8. ſicut. niſi ſeparatim illos tres percussit, ter excommunicaretur, ita etiam vbi ſimul eos percussit, alijs. n. plura delicta ſimul concurrentia faceret, vt ea committēs alicuius impunitatem conſequeretur, contra l. nunquam plura, ff. de iuriſ. delictis, & cum omnes percussit, nec ſit ratio cui o. vnus potius, quam ceterorum percussionem excommunicatus ſit, dicendū eſt, tot excommunicationes incurriſſe, quot Clericos percussit, cum ſingulis iniuriam intulerit, non minus quam ſi vnum tantum percussit; ſicut e contra ſi tres ſimul vna hafta Clericum percussit, omnes tres excommunicati erunt, cum non ſit potior ratio de vno, quam de reliquis.

10 *Quinto*, quoad ipſam Legem, ſi lege aliqua ſtatutum ſit, in qua excōicatur, qui hoc, aut illud fecerit, faciēs aliquid vnde plures delicti ſpecies naſciuntur, pro quibus ſingulis excommunicatio a lege fertur, tot excōicationes incurrit, quot delicta ſub excommunicatione prohibita commiſit. Exemplum eſſe poteſt in Clem. 1. de ſepulturis, vbi excōicatur ipſo facto, qui aliquem tempore interditi aut in Eccleſia ſepeliant, in caſibus non conceſſis a iure, vel excōicatum publicē, vel nominatim interdicitum, vel vſurarium manifeſtum ſcienter in Eccleſia ſepeliant. Vnde, ſicut qui aliquod vni horū quatuor committeret in excōicationē incidere; ita qui vno aliquo actu hæc quatuor committeret, quatuor excommunicationes incurreret, & proinde qui interditi tempore in caſibus a iure non permiſſis aliquem Eccleſiaſtica ſepultura donaret qui ſimul eſſet publicē excommunicatus, & nominatim interdicitus, & vſurarius manifeſtus, in quatuor excommunicationes incidere, ex quo id fecit, vnde quatuor delicta ſpecies diuerſa, nec alterum alteri ſubiectum enaſcuntur, pro quorum ſingulis, pœna excommunicationis imponitur: cum enim nō ſit maior ratio cur pro vno, quam pro alio delicto excommunicatus ſit, aut pro nullo, aut pro omnibus excommunicatum eſſe dicemus; quia verò pro nullo excommunicatum eſſe, abſurdum eſt affirmare, nec maior ratio ſit pro vno, quam pro altero, pro omnibus quatuor vnico actu commiſſis, quatuor ſimul excommunicationes incurret, quia quatuor delicta commiſit, pro quorum ſingulis eadē excommunicationis pœna ipſo iure inferitur.

11 *Sexto*, Quoad legem ferentē, hæc Regulā tradit Naua. in c. ita quorundam, de Iudæis, Notab. 11. gloſ. vlt. nu. 26. & ſeq. Eadem pœna ob eandem cauſam ab eodem legislatore, vel eadem poteſtate fungente non ſæpius lata, vnam tantum cenſuram pro eodem actu in contrafaciente producit. Hinc inferit idem author, quod deſertēs ſemel arma Saracenis, vnam tantum excōicationem incurrit, quamuis diuerſi Summi Pontifici, vt Alexander III. vt habetur in c. quorundam, & Clemēs III. in c. Quod olim, & Innoc. III. in c. ad liberandam, de Iudæis, quorum nullus ſibi reſeruauit abſolutionem, & Clemens V. in Extrau. Multa, de Iudæis, qui primus omnium abſolutionem ſibi reſeruauit, & Mart. V. & alij recentiores Pontifices in Bulla cœnæ, & Nicolaus IV. in Extrau. quadam que incipit. Olim, & Bonifacius VIII. in Extrau. que incipit. Contra, quas citant S. Anſ. 3. par. tit. 24. cap. 30. Sylueſt. verbo, excom. 9. nu. 58. verſic. vigefima

vigesima prima. & Nauas d. cita quorundam, Notab. 10 au. 31. & Ioannes XXII. in Extrau. Copiosus, de Iudais.) excommunicationis censuram contra deferentes prohibita Saracenis tulerit. Quamuis enim hi multi fuerint in personis, fuerunt tamen vnus in potestate, & ob eandem causam, poenam eandem excommunicationis contra eosdem proferentes, tacite censentur vnam, & eandem excommunicationem, non diuersam inducere. Palud. 4. d. 18 quaest. 2. artic. 4. versic. si autem: Nihilque obstat, quod aliqui eam reseruent, quia qualitas haec, speciem & substantiam excommunicationis non mutat. Vnde excommunicationes, quae ab eodem Romano Pontifice, qui diutius vixit, aut quae à diuersis Pontificibus singulis annis in cœna Domini feruntur, non sunt plures, & diuersae, sed vna tantum quae non multiplicatur singulis annis, sed innouatur, & quotannis promulgatur: haec enim praxis est, & haec mens & intentio proferentium eas, nascitur, vis autem & substantia censurarum ex mente proferentium eas, nascitur, vt Pan. in c. 2. de testib. cogend. & in c. P. & G. de offic. deleg. latius tradit. nimis enim durum esset, si tot excommunicationes esse, quot leges latae sunt, affirmaremus. Dixi ab eodem legislatore, quia si pro eadem causa, à diuersis legislatoribus eadem poena excommunicationis lata tanquam sua sit, sic diuersa etiam excommunicatio imponeretur, ex Palu. 4. d. 18. q. 2. art. 4. Qua de causa Nau. vbi sup. Notab. 11. num. 34. rectè inferit, quod si Episcopus maritimae Ciuitatis sententiam excommunicationis tanquam suam, & a se latam, contra deferentes arma prohibita Saracenis ferret, haec tanquam diuersa ab ea, quae in iure, & per Bullam cœnae contra eosdem ferretur, habenda erit, quia auctores sunt diuersi, neque eadem potestate fungentes, vt successores, & praedecessores, Dixi, tanquam suam, quia si lata esset tanquam innouatio, & publicatio illius, quae ferretur a iure, iam eadem cum illa censenda esset, & contra faciens vnam tantum excommunicationem ex vnico facto incurreret. Ex his igitur facile erit colligere, quado, & quibus in casibus excommunicatio iteretur.

De forma excommunicationis, quae nam sit. Cap. XI.

S Y M M A R I V M.

- 1 Forma, quae sententia excommunicationis fertur, certa esse debet, & verbis sensibilibus proferri.
- 2 Papa communionem alicuius vitando, hoc ipso eum excommunicare non censetur.
- 3 Persona, in quam excommunicatio fertur, ita, debet exprimi, vt appareat quisnam sit, qui excommunicatur.
- 4 Excommunicatio alia lata, alia ferenda, dicitur.
- 5 Excommunicatio lata seu latae sententiae, quanam, & quid sit.
- 6 Excommunicatio per verba temporis praesentis modi indicatiui prolata, sententiae, latae esse censetur.
- 7 Excommunicatio latae sententiae est, si dicatur, [Praecipio sub poena, seu sub interminatione excommunicationis latae sententiae.]
- 8 Excommunicatio est latae sententiae, si per imperatiuum alicuius verbi significantis actionem aliquid praecipiat, aut prohibeatur.
- 9 Item si proferatur nomen adiectiuum [Excommunicatus,] cum verbo substantiuo in aliquo tempore significante factum.
- 10 Excommunicatio est latae sententiae, quando dicitur, [Anathema sit.] Item cum dicitur, [Maneat excommunicatus,] vel si dicatur, [censetur,] vel habeatur excommunicatus.]
- 11 Excommunicatio est latae sententiae, quando in Bullis Pontificiis, aut alibi habentur haec verba, [Excommunicationem se nouerit incursum.] Noscas, vel scias te ex-

communicatum. Excommunicationis se nouerit incursum percussum. Noueris te excommunicatum. Noueris te excommunicationi subiaccere.]

- 12 Sententia ferenda est, quando dicitur, [Sub poena excommunicationis, sub interminationem excommunicationis, aut anathematis. Sub interpositione excommunicationis.]
- 13 Sententia ferenda censetur, vbi haec ponuntur verba, [Excommunicetis aliquem. Qui hoc fecerit, erit excommunicatus. Excommunicabitur. Excommunicetur. Communionem priuetur. Excommunicationis uinculo innodetur.]
- 14 Verbis his, [Nemo ei communicet,] an excommunicatio Maior, vel Minor feratur.
- 15 Verbis istis, [Fero in te censuram ecclesiasticae sententiam] aut [Fero te muerane Episcopi,] nulla censura ferri censetur.
- 16 Verbis his, [Indignationem omnipotentis Dei, aut Apostolorum Petri, & Pauli, aut nostram incurras,] excommunicatio non fertur.
- 17 Verbis istis, [Maledico tibi,] uel, [Denucio, uel habeo te pro excommunicato,] uel [sicut excommunicatus uideatur,] excommunicatio non fertur.
- 18 Excommunicatio sub conditione lata, non afficit eum in quem lata est, donec dies, seu conditio adueniat, qua adueniente uires suas habet, & non retrahitur ad diem pronuntiationis.
- 19 Excommunicatio sub conditione lata, an ualeat, si pendente conditione excommunicatus forum mutet.
- 20 Excommunicatione lata a Iudice sub conditione, nisi soluat infra certum terminum, an, si ad tempus a Iudice datum non soluerit, ob prorogationem a creditore factam, excommunicationem incurrat.

Q Vemadmodum in superioribus materiam certam esse debere diximus, vt sententia excommunicationis validè feratur, ita etiam & forma praescripta & determinata aliquo saltem modo esse debet, etenim sententia incerta nulla est. Licet enim communis Doctorum sententia sit, quam Panorm. in cap. 1. nu. 34. de iudic. Gab. 4. dist. 18. q. 2. art. 2. concl. 7. S. Anton. 3. part. tit. 24. cap. 74. Angelica in verbo, excom. 2. nu. 4. Syluest. verbo, excom. 1. nu. 13. 14. & 15. Tabiena, verbo, excom. 2. vers. Quarto vtrum. Armilla, verbo, excom. nu. 17. Nauas in Manuali, c. 27. nu. 12. & 37. Couar. in c. Alma mater. 1. par. §. 11. nu. 7. Henriquez, libr. 13. c. 20. §. 2. Vgol. de Eccles. censur. Tab. 1. c. 20. num. 3. sequuntur nullam certam & determinatam uerborum formam ad excommunicationem ferendam a iure nobis praescriptam esse, in eo tamen omnes conueniunt, excommunicationem (& idem de suspensione, & interdicto iudicandum est.) talibus verbis ferri necessario debere, quibus consensus, & intentio iudicis praesentis excommunicare uolentis, exprimat, arg. cap. A nobis. 1. de sentent. excom. & c. fin. de constit. libr. 6. Vnde necessarium omnino est, ea verba adhibere, quibus qui excommunicatur, communionem priuari, qui suspenditur, suspendi, qui interdicatur, interdicto subijci, significetur, arg. ca. Sacro, de sent. excom. in antiq. & c. cum medicinalis, eod. tit. li. 6. Neque satis est, animo & voluntate quempiam excommunicare uelle, nisi id uerbis idoneis ad censuram quam ferre intendit, significandam exprimat: est. n. excommunicatio Ecclesiae uisibilis gladius. vt Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 3. ait. & proinde uerbis sensibilibus ferenda, cum uerba ad animi nostri conceptus exprimendos instituta sint.

Hinc inferitur, quod nec Papa, & multo minus alius inferior, alicuius communionem vitando propterea ipsum excommunicare censetur, vt pluribus Innoc. in cap. cum olim, 1. nu. 4. & Felin. in ca. si aliquando. nu. 3. de privileg. docent. Sicut neque e contra, scienter cum excommunicatione literis, uerbo, osculo, aut alio quouis modo participatio